

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 2. Brynet.

Fylke: Akershus.

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Enebakk.

Emne:

Bygdelag:

Oppskr. av: Jens Jensen.

Gard: Nes.

(adresse): Dalefjerdingsgen p.o.

G.nr. 4I. Br.nr. I og 2.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1 . Det kaldes et bryne, å bruke det var å bryne.

Navnet hein er helt ukjent her.

2 . Nå brukes nesten alltid bryner av kunststein.

Naturlige steinbryner var kjøpt i Oslo.

3 .Nesten alt egjern blir slipt en gang iblandt, men det blir brynt mange gange mellem hver gang det blir slipt.

4 .Slipestein kom hit for lang tid siden. Allerede ved skifte etter min tipp tipp oldefar i 1778 er nevnt, en slipestein med jernvinne 1.mark, og en liten do 6 skill.

3 jar med orv 12 skilling, 6 skirur 16 skilling.

5 .En slik stein har jeg aldrig set eller hørt omtale.

Slipesteinen stod hjemme ~~****~~ i et sjul eller i smien.

6 .Hvis en ikke steinhog kunne en slå hele dagen uten sliping.

7 .Når jaen var slipt brukte en å senne den, å så bryne eller smeka den. Senne er et tykt bryne laget av kunststein.

Den pleide man å ha med sig ut pa engen liggende i en bötte eller et andet kjörrel med vand i. Til å smeka jaen bruktes et langt tynt bryne eller en smekastikke av tre med et belegg på begge sider av smergel. För smergelstikkene kom i handel lagdes trestkke, som ble påsmurt kgyru og ingnid med fin fin sand og så törket.

8 .Dersom jaen skal bli slipt helt intil orvet må en ta den, av, men de ble ikke gjort ofte. Måten den er festet

på har ingen betydning. Man holdt altid eggen imot sig.
9 .Orvet legges på bakken så jaen står ret opp,
slåttekaren står på kne eller setter seg på bakken og
holder i jabladet med en hånd og i brynet med den an-
den, når han smeka jaen stod han og holdt orvet inntil
såg med jaen ret frem for sit venstre bryst og strök
smekabrynet annenhver gang langs jaens to sider, den
venstre hånd og unnerarm må da hvile hårdt på jaens
bakkant.

Stutturv brukes aldrig her.

10 .Bryneholk av tre bruktes för sennen ble almindelig.

11 . Dyrehorn har jeg ikke hört om til det brukk.

12 . Bryneholken ble hengt bak.

13 . Vand eller sputt brukes til alle steinbryner.

14 . Noe særskilt navn på brynesvärten fins ikke her.

15 .At brynesvärte kunne brukes mot ringorm har jeg
hört nevne, men ikke at den ble blandet med noe .

16 . Jeg har aldrig hört om noe sadant brukk av den.

17 . Brynestein som ble fundet i jora sa man var god.

18 og 19 . Nei.

20 .Når jaen ble smekket skulle en ha god fart på
brynet eller sandstikka så det sang i jaen het det,
og da var det nok ofte slåttekaren ogsa sang en liten
stub. Jeg har ikke hört at det var noen særlig slåttvise.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

BYGDØY

439